

جهاد خدیجه کبری(س)/ حضرت خدیجه هنگام وفات از پیامبر(ص) چه خواست؟

یک کارشناس دینی گفت: وقتی به پیامبر(ص) گفتند چرا شما بعد از رحلت خدیجه این قدر از ایشان یاد می‌کنید، پیامبر فرمود که اصلاً مثل خدیجه کجاست.

یک کارشناس دینی گفت: وقتی به پیامبر(ص) گفتند چرا شما بعد از رحلت خدیجه این قدر از ایشان یاد می‌کنید، پیامبر فرمود که اصلاً مثل خدیجه کجاست. خدیجه زمانی من را تصدیق کرد که دیگران تکذیب کردند.

خبرگزاری مهر، گروه و دین و اندیشه: به مناسبت سالروز وفات حضرت خدیجه (س) همسر گرامی پیامبر اسلام (ص) گفتگویی انجام داده ایم با حجت الاسلام قاسم ترخان، عضو هیأت علمی پژوهشگاه فرهنگ و اندیشه اسلامی که در ادامه از نظر می‌گذرد:

حجت الاسلام ترخان در گفتگو با خبرنگار مهر گفت: سختم را با آیه ۱۰ و ۱۱ سوره صف شروع می‌کنم که می‌فرماید: «هَلْ أَذْکُمْ عَلَىٰ رِجَالٍ مِّنْ نَّجَارَةٍ تُجِیْکُمْ مِّنْ عَذَابٍ أَلِیمٍ؟ أَلَمْ یَسْئَلْکُمْ دَلِیلٌ لِّکُمْ خَیْرٌ لِّکُمْ إِن کُنْتُمْ تَعْلَمُونَ». قرآن راهنمایی مان می‌کند به یک تجارتی که ما را از عذاب الیم نجات می‌دهد که البته شرط این تجارت آن است که ایمان داشته باشیم و در راه خدا با مال و جان مان تجارت و مجاهدت کنیم.

عضو هیئت علمی پژوهشگاه فرهنگ و اندیشه اسلامی افزود: محور بحث من اغتنام فرصت هاست. یعنی به نظر من یکی از ویژگی‌های مهم زندگی حضرت خدیجه، بحث اغتنام فرصت هاست که همه ما باید از آن درس بگیریم. من بر محور این آیه چند جمله ای را بیان می‌کنم. قرآن یک تجارت پرسودی را به ما معرفی می‌کند که شرط این تجارت آن است که انسان‌ها باید ایمان و عمل داشته باشند. یعنی ایمان و عمل در کنار همدیگر لازم است. منتهی عمل باید هم حسن فعلی و هم حسن فاعلی داشته باشد. ایمان ریشه عمل، اساس و پایه است و عامل برای تحقق عمل با شرایطی که عرض کردم می‌شود.

وی ادامه داد: اگر این آیه را بر حضرت خدیجه (س) تطبیق دهیم، هم ایمان و هم آن مجاهدت با مال و انفس در راه خدا را در زندگی ایشان مشاهده می‌کنیم. لذا با این مقدمه وارد زندگی حضرت خدیجه می‌شوم. هر عملی که ما انجام می‌دهیم باید حسن فاعلی داشته باشد. حسن فاعلی یعنی انجام دهنده عمل انگیزه زیبایی داشته باشد. عملی حسن فاعلی دارد که بر نیت صحیح و با نیت خدایی انجام شود. اگر کسی یک مالی را انفاق کند، اما برای ریا باشد یعنی بخواهد خود را به عنوان خیر جا بزند طبیعتاً این عملی که انجام می‌دهد اگرچه خود عمل زیباست و حسن دارد منتهی زیبایی در کننده کار وجود ندارد. چون نیت فاعل که مغز و هسته عمل است، زیبایی ندارد.

قاسم ترخان اضافه کرد: انگیزه خدایی و انگیزه فی سبیل الله، عامل زیبایی عمل است، منتهی از حیث فاعل آن و ریشه آن هم به ایمان برمی‌گردد. حضرت خدیجه اولین زن مسلمان است که به پیامبر عظیم الشان اسلام ایمان آورد. ایمان در کارهای او رسوخ پیدا کرده بود و از این جهت نیت او خدایی بود و در اوج قرار داشت. ایشان اموال زیادی داشت که در راه خدا انفاق کرد و به پیامبر داد تا در راه اسلام هزینه کند. انفاق به عنوان یک عمل صالح حسن فعلی دارد. یعنی خودش زیباست. این که انسان به فکر دیگران باشد که مشکلات دیگران را حل کند، خود این عمل زیباست.

وی سپس گفت: ما در خطبه شعبانیه پیامبر (ص) این طور می‌خوانیم که از فواید ماه رمضان این است که ما به یاد فقرا باشیم: «وَ اذْکُرُوا یَحْیَیْکُمْ فِیهِ جُوعَ یَوْمِ الْقِیَامَةِ وَ عَطَشَهُ وَ تَصَدَّقُوا عَلَیْ فُقَرَائِکُمْ وَ مَسَاکِینِکُمْ». اینها جزو مواردی است که به ما گفته اند در ماه رمضان به آن توجه جدی داشته باشیم. چرا که حسن فعلی دارد یعنی خودش زیبا و نیکوست. منطق قرآن را بیان می‌کنم. این منطق به ما کمک می‌کند تا بیشتر متوجه شویم که حضرت خدیجه چه کار مهمی را انجام داده است.

قاسم ترخان در ادامه اظهار داشت: آن قدر این عمل ارزشمند، زیبا و نیکوست که آن‌هایی که از این دنیا رفتند از خدا این طور می‌خواهند: «قَالَ رَبِّ لَوْ لَا أُحَرِّتَنی إِلَىٰ أَجَلٍ قَرِیبٍ». یک مهلتی هم به ما بدهید که ما برگردیم و کارهای خوب انجام دهیم. «فَأَصَدَّقَ وَ أَكُنْ مِنَ الصَّالِحِینَ». برویم صدقه دهیم و انفاق کنیم. یعنی راه نجات شان را در گرو صدقه دادن و انفاق می‌دانند. منطق قرآن می‌گوید صدقه دادن بیش از این که برای گیرنده صدقه فایده داشته باشد، برای کسی که صدقه می‌دهد و انفاق می‌کند فایده دارد. در این آیه می‌گوید: «وَمَا تُنْفِقُوا مِنْ خَیْرٍ فَلِأَنْفُسِکُمْ». اگر شما انفاق کنید

قاسم ترخان افزود: یکی از رخدادهای شعب ابی طالب رحلت ایشان است. ایشان متوجه می شود که آخر عمرش است وصیت می کند و یک جمله به پیامبر (ص) می گوید. بعد می گوید من یک درخواستی دارم که خجالت می کشم به شما بگویم. به دخترم فاطمه (س) می گویم. برخی منابع تعبیرشان این است که من حیا می کنم که این را به شما بگویم. ایشان به دخترشان این طور گفتند که من از این دنیا خواهم رفت، اما از قبر خائف هستم. به پیامبر بگو که من رداي شما را می خواهم. آن ردایی که وقتی وحی نازل می شد بر تن مبارک شما بود. آن را به من بپوشانید به عنوان کفن که من از قبر و از حوادث بعد از مرگ نترسم. یعنی یک خانمی که آن همه امکانات، مال و ثروت را در راه دین به پیامبر داده آن وقت یک کفن بخواهد از شوهرش درخواست کند این را با حیا و با خجالت می گوید. می گوید من خجالت می کشم که چنین درخواستی داشته باشم. اینها همه برای ما درس است. یعنی نوع سبک زندگی اسلامی را به ما یاد می دهد. اینها الگو هستند. زندگی حضرت خدیجه را تحلیل کردیم و گفتیم از چه امکاناتی بهره مند بود. ایشان بر اساس این آیه قرآن تجارت واقعی کرد. ولو تاجر بود و درآمد و امکانات داشت، اما بر اساس این آیه هم ایمان داشت و هم با مال، با نفس و جان خویش مجاهدت کرد و در واقع تجارت واقعی را ایشان انجام داد و خود را از عذاب نجات داد.

قاسم ترخان عنوان کرد: نکته مهم زندگی حضرت خدیجه (س) این است که ایشان از فرصتی که برایش پیش آمد استفاده کرد. این اغتنام فرصت نام دارد. برای بسیاری از ما فرصت های فراوانی پیش می آید، ولی استفاده کردن از این فرصت ها را نمی دانیم. پیامبر زن های دیگری هم داشت تنها حضرت خدیجه (س) نبود، متنهی قرآن در آیات سوره تحریم زنان پیامبر را تهدید می کند که اگر شما به این بحث ها و کارهای بیهوده ادامه بدهید، پیامبر شما را طلاق خواهد داد. می گوید پیامبر اگر این کارها را ادامه دادند طلاق شان بده. کنار پیامبر بودن البته ارزشمند است. متنهی ممکن است کسی کنار پیامبر باشد، اما از این فرصت استفاده نکند.

وی در ادامه گفت: در برخی از روایات وارد شده که برخی سه دعای مستجاب داشتند؛ یکی از پیامبران بنی اسرائیل به فردی گفته بود شما سه دعای مستجاب دارید و این سه دعای مستجاب را طوری استفاده کرد که دوباره بعد از آن سه دعا سر منزل اولش بود. در برخی از روایات هم داریم پیامبر یک خدمتکاری داشت به ایشان گفت شما هفت سال در زندگی من زحمت کشیدید یک دعای مستجاب دارید. هر چه از من بخواهید به شما می دهم. آن فرد سه دعا داشت و در نهایت سرجای اولش بود، اما این خدمتکار یک دعا داشت، اما از این یک دعا استفاده کرد. خواسته ایشان از پیامبر (ص) این بود که فردای قیامت من کنار شما باشم. اگر شما را داشته باشم همه چیز را دارم.

قاسم ترخان یادآور شد: به ماه مبارک رمضان پلی بزنم. فکر می کنم ماه رمضان هم یک دعای مستجاب است. یعنی از یک طرف به ما گفتند شما کارهای غیراختیاری تان هم عبادت محسوب می شود. «أَنْفَاسُكُمْ فِيهِ تَسْبِيحٌ وَ تَوَكُّمٌ فِيهِ عِبَادَةٌ». خوابیدن و نفس کشیدن تان عبادت محسوب می شود. «وَعَمَلُكُمْ فِيهِ مَقْبُولٌ»، عمل تان مقبول است. «وَدُعَاؤُكُمْ فِيهِ مُسْتَجَابٌ». دعاهایتان مستجاب است. «هُوَ شَهْرٌ دُعِيْتُمْ فِيهِ إِلَى ضِيَاقَةِ اللَّهِ». همه مهمان خدایید. غذای آماده به شما دادیم. قرآن غذای آماده خداست و فرمودند یک آیه بخوانید به شما ثواب یک ختم قرآن را می دهیم. شب قدر در ماه رمضان برابر با ۸۰ سال عبادت می ارزد. این دعای مستجاب است، این فرصت است.

وی در پایان گفت: درسی که از حضرت خدیجه (س) می گیریم این است که از این فرصت ها باید استفاده کرد. این فرصت برای خیلی ها پیش می آید و می توانند استفاده کنند، اما استفاده نمی کنند و به راحتی از دست می دهند. با نگاهی به این آیه قرآن که «هَلْ أَدُلُّكُمْ عَلَىٰ تِجَارَةٍ تُحْيِيكُمْ مِّنْ عَذَابٍ أَلِيمٍ؛ تَوَكُّنُوا بِاللَّهِ وَرَسُولِهِ وَجَاهِدُوا فِي سَبِيلِ اللَّهِ يَأْمُرُكُمُ وَ أَنْفُسِكُمْ» و تحلیل آن دریافتیم که حضرت خدیجه از این فرصت استفاده کرد و آن را مغتنم شمرد و اگرچه یک تجارت دنیایی داشت این تجارت دنیایی را خرج تجارت اخروی کرد و با ایمان به خدا و رسول خدا و مجاهدت در راه خدا با مال و جان خود، به تجارت و سودی دست یافت که به ما آموخت همه ما باید از این فرصت استفاده کنیم و ما چنین تجارتی داشته باشیم.